

**ΘΕΜΑΤΑ ΑΡΧΑΙΩΝ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ
Γ' ΛΥΚΕΙΟΥ - ΘΕΩΡΗΤΙΚΗ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗ**

1. Κείμενο

“Ότι μὲν οὖν νομοθετητέον περί παιδείας καί ταύτην κοινήν ποιητέον, φανερόν· τίς δ' ἔσται ἡ παιδεία καί πῶς χρή παιδεύεσθαι, δεῖ μὴ λανθάνειν. Νῦν γάρ ἀμφισβητεῖται περί τῶν ἔργων. Οὐ γάρ ταυτά πάντες ὑπολαμβάνουσι δεῖν μανθάνειν τοὺς νέους οὔτε πρὸς ἀρετὴν οὔτε πρὸς τὸν βίον τὸν ἄριστον, οὐδέ φανερόν· πότερον πρὸς τὴν διάνοιαν πρέπει μᾶλλον ἢ πρὸς τὸ τῆς ψυχῆς ἦθος· ἕκ τε τῆς ἐμποδῶν παιδείας ταραχώδης ἢ σκέψις καὶ δῆλον οὐδέν πότερον ἀσκεῖν δεῖ τὰ χρήσιμα πρὸς τὸν βίον ἢ τὰ τείνοντα πρὸς ἀρετὴν ἢ τὰ περιττά (πάντα γάρ εἴληφε ταῦτα κριτὰς τινες)· περί τε τῶν πρὸς ἀρετὴν οὐθέν ἐστιν ὁμολογούμενον (καὶ γάρ τὴν ἀρετὴν οὐ τὴν αὐτὴν εὐθύς πάντες τιμῶσιν, ὥστ' εὐλόγως διαφέρονται καὶ πρὸς τὴν ἀσκησιν αὐτῆς). “Ότι μὲν οὖν τὰ ἀναγκαῖα δεῖ διδάσκεσθαι τῶν χρησίμων, οὐκ ἄδηλον· ὅτι δέ οὐ πάντα, διηρημένων τῶν τε ἐλευθερίων ἔργων καὶ τῶν ἀνελευθερίων φανερόν, καὶ ὅτι τῶν τοιούτων δεῖ μετεχειν ὅσα τῶν χρησίμων ποιήσει τὸν μετεχόντα μὴ βάνουσον. Βάνουσον δ' ἔργον εἶναι δεῖ τοῦτο νομίζειν καὶ τέχνην ταύτην καὶ μάθησιν, ὅσαι πρὸς τὰς χρήσεις καὶ τὰς πράξεις τὰς τῆς ἀρετῆς ἄχρηστον ἀπεργάζονται τὸ σῶμα τῶν ἐλευθέρων ἢ τὴν διάνοιαν.

2. Παρατηρήσεις

α. Να μεταφραστεί το απόσπασμα : «“Ότι μὲν οὖν νομοθετητέον ... διαφέρονται καὶ πρὸς τὴν ἀσκησιν αὐτῆς)»

(Μονάδες 10)

β. Από το παραπάνω κείμενο προκύπτει ὅτι ἡ παιδεία σχετίζεται με τὴν πολιτική. Δείξτε με ποίους τρόπους συνδέει ὁ Ἀριστοτέλης αὐτὰ τα δύο στοιχεία.

(Μονάδες 15)

γ. 1. Ποιές εἶναι κατὰ τὸν Ἀριστοτέλη οἱ διαφορετικὲς ἀπόψεις που διατυπώνονται σχετικά με τὸ στόχο καὶ τὸ περιεχόμενο τῆς παιδείας; Ποια εἶναι ἡ θέση που προτείνει ὁ ἴδιος;

2. « οὐδέ φανερόν πότερον πρὸς τὴν διάνοιαν πρέπει μᾶλλον ἢ πρὸς τὸ τῆς ψυχῆς ἦθος». Να σχολιάσετε τὴ φράση λαμβάνοντας ὑπόψη σας τὴ σύγχρονη διάκριση μεταξύ ἐκπαίδευσης καὶ παιδείας.

(Μονάδες 15)

δ. 1. Τι γνωρίζετε για τὴ τριμερὴ διαίρεση τῆς ψυχῆς ἀπὸ τὸν Ἀριστοτέλη καὶ τὴ σχέση τῆς με τὴν διάκριση τῶν ἀρετῶν σε ἠθικὲς καὶ διανοητικὲς.

2. Ποια ἡ σχέση ἠθικῆς καὶ πολιτικῆς φιλοσοφίας κατὰ τὸν Ἀριστοτέλη;

(Μονάδες 10)

ε. 1. Να δοθοῦν τα ἀντίθετα σὲν ἀρχαία ἐλληνικὴ τῶν παρακάτω λέξεων : πάντες, χρήσιμα, δῆλον, ἄριστον

2. Με ποιες λέξεις τοῦ κειμένου ἔχουν ἐτυμολογικὴ συγγένεια οἱ παρακάτω λέξεις :
νοῦς, ἀλήθεια, τόνος, αυθαίρετος, λογίδριον

(Μονάδες 10)



1. Αδίδακτο Κείμενο

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΟΥΣ, Πολιτικά 1307b

Συνέβη δέ τοῦτο καί ἐπί τῆς Θουρίων πολιτείας. Νόμον γάρ ὄντος διά πέντε ἐτῶν στρατηγεῖν, γενόμενοι τινες πολεμικοὶ τῶν νεωτέρων καὶ παρά τῷ πλήθει τῶν φρουρῶν εὐδοκιμοῦντες, καταφρονήσαντες τῶν ἐν τοῖς πράγμασι καὶ νομίζοντες ῥαδίως κατασχέσειν, τοῦτον τὸν νόμον λύειν ἐπεχείρησαν πρῶτον, ὥστ' ἐξεῖναι τοὺς αὐτοὺς συνεχῶς στρατηγεῖν, ὀρῶντες τὸν δῆμον αὐτοὺς χειροτονήσοντα προθύμῳ. Οἱ δ' ἐπὶ τούτῳ τεταγμένοι τῶν ἀρχόντων, οἱ καλούμενοι σύμβουλοι, ὀρμήσαντες τὸ πρῶτον ἐναντιοῦσθαι συνεπίεσθησαν, ὑπολαμβάνοντες τοῦτον κινήσαντας τὸν νόμον ἕασειν τὴν ἄλλην πολιτείαν, ὕστερον δέ βουλόμενοι κωλύειν ἄλλων κινουμένων οὐκέτι πλέον ἐποίουν οὐθέν.

διά πέντε ἐτῶν: μετὰ πάροδο πέντε ἐτῶν
κινῶ νόμον: μεταβάλλω νόμο
οὐθέν: οὐδέν

2. Παρατηρήσεις

α. Να μεταφράσετε το παραπάνω κείμενο στο τετράδιό σας.

(Μονάδες 20)

β. 1. ῥαδίως: να γραφεί ο τύπος στους άλλους δύο βαθμούς και να κλιθεί ο συγκριτικός βαθμός του επιθέτου στο ουδέτερο γένος και στους δύο αριθμούς.

(Μονάδες 3)

β.2. -ἐξεῖναι: να γραφεί η μετοχή ενεστώτα

- συνεπίεσθησαν, συμβαίη: εγκλιτική αντικατάσταση

- κατασχέσειν: να γραφούν όλοι οι τύποι της μετοχής του μέλλοντα και στα τρία γένη στην ονομαστική

(Μονάδες 7)

γ 1 τῶν φρουρῶν, τοὺς αὐτοὺς, χειροτονήσοντα, σύμβουλοι: να χαρακτηριστούν συντακτικά οι παραπάνω τύποι.

(Μονάδες 4)

γ. 2 - "νομίζοντες ῥαδίως κατασχέσειν": να μετατραπεί ο πλάγιος λόγος σε ευθύ.

- οἱ τεταγμένοι, ὀρμήσαντες: να αναλυθούν οι παραπάνω μετοχές σε αντίστοιχες προτάσεις.

(Μονάδες 6)